

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการสำรวจการจัดการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา 1 โดยวิธีเรียนแบบทางไกล ของ ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จังหวัดเพชรบูรณ์ ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์ตาม ลำดับ ดังนี้

1. ข้อมูลของผู้ให้สัมภาษณ์
2. ความคิดเห็นในเรื่องการพบกลุ่ม
3. ความคิดเห็นในเรื่องการใช้สื่อ
4. ความคิดเห็นในเรื่องการสอนเสริม
5. ความคิดเห็นในเรื่องการทำกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต
6. ความคิดเห็นในเรื่องครูประจำกลุ่ม หรือนักศึกษา

ข้อมูลของผู้ให้สัมภาษณ์

ผู้ให้สัมภาษณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลนี้ คือ ครูประจำกลุ่มที่สอนวิชาสังคมศึกษา 1 จำนวน 11 คน และนักศึกษาทางไกลที่เรียนวิชาสังคมศึกษา 1 ในภาคเรียนที่ 1 / 2542 จำนวน 33 คน ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยจำแนกรายละเอียดตามสถานภาพได้ดังต่อไปนี้

ตาราง 3 แสดงจำนวน และร้อยละของครูประจำกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ จำแนกตามสถานภาพ

รายการ	จำนวน (n = 11)	ร้อยละ
1. เพศ		
หญิง	10	90.91
ชาย	1	9.09
2. อายุ		
25 – 30 ปี	5	45.45
31 – 35 ปี	6	54.55
3. วุฒิการศึกษา		
ปริญญาตรี สาขาวิชา การสอนสังคม	2	18.18
ปริญญาตรี สาขาวิชา อื่น	9	81.82
4. ระยะเวลาที่ทำงาน		
ต่ำกว่า 1 ปี	1	9.09
1 – 3 ปี	7	63.64
3 ปีขึ้นไป	3	27.27

ตาราง 3 แสดงให้เห็นว่าครูประจำกลุ่มส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 90.91 เป็นชายร้อยละ 9.09 และครูประจำกลุ่มส่วนใหญ่อายุระหว่าง 31 – 35 ปี คิดเป็นร้อยละ 54.55 รองลงมาคืออายุระหว่าง 25 – 30 ปี ร้อยละ 45.45

วุฒิการศึกษาของครูประจำกลุ่มผู้สอนวิชาสังคมศึกษา 1 ส่วนใหญ่ระดับปริญญาตรีสาขาวิชาอื่น ๆ ที่ไม่ใช่สาขาวิชาสังคมศึกษาร้อยละ 81.18 ส่วนสาขาวิชาการสอนสังคม ร้อยละ 18.18 และครูประจำกลุ่มส่วนใหญ่มีระยะเวลาในการทำงาน 1 – 3 ปี ร้อยละ 63.64 รองลงมาคือ 3 ปีขึ้นไปร้อยละ 27.27 และต่ำกว่า 1 ปี ร้อยละ 9.09

ตาราง 4 แสดงจำนวน และค่าร้อยละของนักศึกษาผู้ให้สัมภาษณ์ จำแนกตามสถานภาพ

รายการ	จำนวน (n = 33)	ร้อยละ
1. เพศ		
หญิง	12	36.36
ชาย	21	63.64
2. อายุ		
18 – 25 ปี	20	60.61
26 – 35 ปี	5	15.15
36 ปีขึ้นไป	8	24.24
3. อาชีพ		
เกษตรกร	10	30.30
รับจ้าง	8	24.24
ไม่มีอาชีพ	11	33.33
ข้าราชการ	1	3.03
ค้าขาย	3	9.10

ตาราง 4 แสดงให้เห็นว่า นักศึกษาทางไกลส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 63.64 เป็นหญิง ร้อยละ 36.36 และส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 18 – 25 ปี ร้อยละ 60.61 รองลงมาคืออายุ 36 ปีขึ้นไป ร้อยละ 24.24 และน้อยที่สุดคือ อายุระหว่าง 26 – 35 ปี ร้อยละ 15.15

นักศึกษาส่วนใหญ่ยังไม่มีอาชีพ ถึงร้อยละ 33.33 รองลงมาคือ เกษตรกร ร้อยละ 30.30 รับจ้าง ร้อยละ 24.24 ค้าขาย ร้อยละ 9.10 และน้อยที่สุดคือข้าราชการ ร้อยละ 3.03

ความคิดเห็นในเรื่องการพบกลุ่ม

การพบกลุ่มของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จะเป็นศูนย์การเรียนชุมชนกระจายไปตามตำบลต่าง ๆ กลุ่มของนักศึกษาจะเป็นกลุ่มที่ลงทะเบียนเรียนในตำบลเดียวกันหรือใกล้เคียง กิจกรรมการเรียนการสอนจะเป็นการเรียนในห้องเรียน มีการนัดพบกันอย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้งต่อ 1 วิชา ซึ่งจะเป็นวันใดก็ได้ตามที่ตกลงกันระหว่างครูประจำกลุ่มกับนักศึกษา กิจกรรมที่ใช้ส่วนใหญ่จะเป็นการบรรยายของครู และการรายงานการค้นคว้าของนักศึกษา ซึ่งครูจะมอบหมายให้ไปค้นคว้าในทุก ๆ ครั้งที่มาเรียน เนื่องจากศูนย์การเรียนชุมชนเป็นศูนย์ที่เริ่มเปิดใหม่ อุปกรณ์ต่าง ๆ ยังมีไม่ครบถ้วนและที่ตั้งของศูนย์เป็นการอาศัยสถานที่ของชาวบ้าน และสถานที่ราชการ ทำให้ไม่สะดวกในการทำงาน

จากการสัมภาษณ์ ครูประจำกลุ่มและนักศึกษาได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพบกลุ่มดังนี้

ตาราง 5 แสดงจำนวน และค่าร้อยละของความคิดเห็นของครูประจำกลุ่มในเรื่องการพบกลุ่ม

รายการ	จำนวน (n=11)	ร้อยละ
1. ลักษณะของการพบกลุ่ม		
1.1 ส่งผลดีต่อการเรียนของนักศึกษา	10	90.91
ไม่ส่งผลดีต่อการเรียนของนักศึกษา	1	9.09
2. การจัดตารางเวลา		
2.1 เหมาะสมกับนักศึกษา	6	54.55
ไม่เหมาะสมกับนักศึกษา	5	45.45
2.2 เป็นอุปสรรคต่อการประกอบอาชีพของนักศึกษา	9	81.82
ไม่เป็นอุปสรรคต่อการประกอบอาชีพของนักศึกษา	2	18.18

ตาราง 5 (ต่อ)

รายการ	จำนวน (n=11)	ร้อยละ
3. เนื้อหาวิชาสังคมศึกษา 1		
3.1 มีความเหมาะสม	5	45.45
ไม่มีความเหมาะสม	6	54.55
3.2 ควรมีการแก้ไขเพิ่มเติม	6	54.55
ไม่ควรมีการแก้ไข	5	45.45
4. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน		
4.1 สร้างความรู้ความเข้าใจให้กับนักศึกษามาก	8	72.72
สร้างความรู้ความเข้าใจให้กับนักศึกษาน้อย	3	27.28
4.2 ควรมีการแก้ไขเพิ่มเติม	6	54.55
ไม่ควรมีการแก้ไขเพิ่มเติม	5	45.45
5. วิธีการวัดผลทางการเรียน		
5.1 ประเมินผลการเรียนของนักศึกษาได้เหมาะสม	9	81.82
ประเมินผลการเรียนของนักศึกษาไม่เหมาะสม	2	18.18

ตาราง 5 แสดงให้เห็นว่าการพบกลุ่มของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จะเป็น ศูนย์การเรียนชุมชน กระจายไปตามตำบลต่าง ๆ กลุ่มของนักศึกษาจะเป็นกลุ่มที่ลงทะเบียนเรียนใน ตำบลเดียวกันหรือใกล้เคียง กิจกรรมการเรียนการสอนจะเป็นการเรียนในห้องเรียน มีการนัดพบกัน อย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้งต่อ 1 วิชา ซึ่งจะเป็นวันใดก็ได้ตามที่ตกลงกันระหว่างครูประจำกลุ่มกับ นักศึกษา และจากลักษณะของการพบกลุ่มแบบดังกล่าว ครูประจำกลุ่มส่วนใหญ่ ร้อยละ 90.91 เห็นว่าเป็นผลดีต่อการเรียนของนักศึกษา เพราะนักศึกษามีโอกาสในการเลือกเวลาที่สะดวกในการที่จะมาเรียนสถานศึกษาก็ใกล้บ้าน และไม่กระทบต่อเวลาทำงาน ส่วนที่เห็นว่าไม่ส่งผลดี ร้อยละ 9.09

การจัดตารางเวลาและกิจกรรม เป็นการจัดเพื่อเอื้อประโยชน์สำหรับนักศึกษามากที่สุด ซึ่งครูประจำกลุ่มส่วนใหญ่ ถึงร้อยละ 54.55 เห็นว่าเหมาะสมกับนักศึกษาแล้ว โดยครูและนักศึกษา จะต้องหาเวลาที่ร่วมกัน และเมื่อสามารถกำหนดเวลาได้แล้ว ครูประจำกลุ่มจะใช้เวลาเรียน

ของนักศึกษาเป็นหลัก ซึ่งใช้หลักเกณฑ์การเข้าเรียน 80 % ของเวลาเรียนทั้งหมด ส่วนที่เห็นว่าไม่เหมาะสม ร้อยละ 45.45 แต่นักศึกษาส่วนใหญ่ ถึงร้อยละ 81.82 ก็ไม่สามารถหาเวลาเรียนที่เหมาะสมได้และไม่สามารถมาเรียนได้ครบถ้วน ส่วนที่สามารถมาเรียนได้ ร้อยละ 18.18 ดังนั้นจึงต้องมีการผ่อนผันให้โดยจะใช้วิธีให้ทำงานเพิ่ม หรือการนัดเรียนซ่อมเสริมแทน และในขณะเดียวกันตัวนักศึกษาเองจะต้องไปค้นคว้าเพิ่มเติมด้วยตนเอง โดยศูนย์การเรียนรู้ชุมชนจะมีหนังสือเรียน , วีดิทัศน์ ให้ยืมกลับไปศึกษาเองที่บ้านได้ ทั้งนี้เพื่อให้นักศึกษาได้รับความรู้ได้มากที่สุด

ทางด้านเนื้อหาวิชาสังคมศึกษา 1 ครูประจำกลุ่มร้อยละ 54.55 เห็นว่ายังไม่เหมาะสมนักควรที่จะมีการแก้ไขเพิ่มเติม ส่วนที่เห็นว่าไม่ต้องการแก้ไข ร้อยละ 45.45 ทั้งนี้เพราะเนื้อหาวิชามีจำนวนมากแต่ไม่มีรายละเอียด ซึ่งถ้าอ่านแล้วจำเป็นที่จะต้องมีการคอยอธิบายให้เข้าใจ และจากภาระที่เนื้อหาที่มีมากทำให้ครูสอนไม่ทัน จึงต้องสอนอย่างรวบรัด ส่งผลให้นักศึกษาไม่เข้าใจเนื้อหาอย่างลึกซึ้ง

ตาราง 6 แสดงจำนวน และค่าร้อยละของความคิดเห็นของนักศึกษาทางไกลในเรื่องการพบกลุ่ม

รายการ	จำนวน (n =33)	ร้อยละ
1. ลักษณะของการพบกลุ่ม		
1.1 นักศึกษาไม่มีส่วนร่วมในการเลือกกลุ่ม	33	100.00
1.2 การพบกลุ่มมีประโยชน์ต่อการเรียนการสอนมาก	27	81.82
การพบกลุ่มมีประโยชน์ต่อการเรียนการสอนน้อย	6	18.18
2. การจัดตารางเวลา		
2.1 เหมาะสมตามความต้องการของนักศึกษา	18	54.55
ไม่เหมาะสมตามความต้องการของนักศึกษา	15	45.45
3. เนื้อหาวิชาสังคมศึกษา 1		
3.1 ให้ความรู้ความเข้าใจกับนักศึกษามาก	25	75.76
ให้ความรู้ความเข้าใจกับนักศึกษาน้อย	8	24.24
3.2 ควรจะมีการปรับปรุงแก้ไขเนื้อหาวิชา	21	63.64
ไม่ควรจะมีการปรับปรุงแก้ไขเนื้อหาวิชา	12	36.36

ตาราง 6 (ต่อ)

รายการ	จำนวน (n =33)	ร้อยละ
4. วิธีการวัดผลทางการเรียน		
4.1 ประเมินผลการเรียนได้ตรงตามความจริง	12	36.36
ประเมินผลการเรียนไม่ตรงตามความจริง	21	63.64
4.2 มีการติดตามผลหลังการเรียน	9	27.27
ไม่มีการติดตามผลหลังการเรียน	24	72.73
4.3 วิธีการวัดผลเหมาะสม	18	54.55
วิธีการวัดผลไม่เหมาะสม	15	45.45

ตาราง 6 แสดงให้เห็นว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ ถึงร้อยละ 100 เห็นว่า นักศึกษาไม่มีส่วนร่วมในการเลือกกลุ่ม เมื่อนักศึกษาทำการลงทะเบียนที่ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอแล้ว ทางศูนย์จะทำการจัดกลุ่มเรียนให้ ซึ่งนักศึกษาไม่ได้มีส่วนร่วมในการเลือกกลุ่มเอง แต่เมื่อแยกกลุ่มแล้วครูประจำกลุ่มของตนจะทำการนัดหมายเวลาที่มาเรียนซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นสัปดาห์ละ 1 ครั้งต่อ 1 วิชา โดยที่ครูจะช่วยกันจัดเวลาการพบกลุ่มกับนักศึกษาเพื่อหาวันและเวลาที่นักศึกษาส่วนใหญ่ในกลุ่มสามารถมาเรียนได้ ซึ่งนักศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่าเป็นการจัดที่เหมาะสมตามความต้องการของนักศึกษาแล้ว ร้อยละ 54.55 ส่วนที่เห็นว่าไม่เหมาะสม ร้อยละ 45.45 และถ้าหากนักศึกษาคนใดไม่สามารถมาได้ในเวลานั้น ก็จะต้องไปขออนุญาตจากที่ทำงานเอง หรืออาจจะไปเรียนที่ศูนย์การเรียนชุมชนในตำบลอื่นที่ไกลกว่า

ในการพบกลุ่มนี้ นักศึกษาส่วนใหญ่ ร้อยละ 81.82 ให้ความเห็นว่าการพบกลุ่มมีประโยชน์ต่อนักศึกษามากและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีกิจกรรมนี้ เพราะถ้าจะให้นักศึกษาไปทำการศึกษาเองก็อาจจะไม่สามารถเข้าใจได้หมด หรือไม่สามารถบังคับตนเองให้ทำการศึกษาเองได้ และการพบกลุ่มสามารถทำให้นักศึกษาได้เข้าใจบทเรียนมากขึ้น มีความคิดที่กว้างขึ้น มีสังคมที่แตกต่างออกไปจากที่เป็นอยู่เดิม ส่วนที่เห็นว่าไม่ประโยชน์น้อย ร้อยละ 18.18 และในขณะเดียวกันนักศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่าการพบกลุ่มเพียงสัปดาห์ละ 1 ครั้งนั้นน้อยไป แต่ถ้ากำหนดให้มากกว่านี้ตัวนักศึกษาส่วนใหญ่ก็ไม่สามารถมาเรียนได้ครบถ้วน

ทางด้านเนื้อหาวิชาสังคมศึกษา 1 ที่ใช้สอนนั้น นักศึกษาส่วนใหญ่ ถึงร้อยละ 75.76 เห็นว่าเนื้อหาให้ความรู้กับนักศึกษามาก ส่วนที่เห็นว่าให้ความรู้่น้อย ร้อยละ 24.24 แต่เนื้อหาค่อนข้างรวบรัดเกินไป ไม่ค่อยมีการขยายความให้ชัดเจน และในบางเรื่องยังขาดความเป็นปัจจุบัน ซึ่งถ้าศึกษาอ่านเพียงแค่นี้เนื้อหาที่ให้ จะไม่สามารถทำข้อสอบได้ แต่นักศึกษาก็เข้าใจว่าวิชานี้เป็นการรวมเอาเนื้อหาวิชาสังคมศึกษาดั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6 ซึ่งมีมากและจะให้เรียนภายใน 1 ภาคเรียนก็ย่อมจะต้องรวบรัดและตัดส่วนที่เป็นรายละเอียดไป จึงจำเป็นที่จะต้องมีการปรับปรุงแก้ไข ร้อยละ 63.64 ส่วนนักศึกษา ร้อยละ 36.36 เห็นว่าไม่ต้องมีการแก้ไข แต่กิจกรรมการพบกลุ่มก็สามารถช่วยให้นักศึกษาเข้าใจได้มากขึ้น จากการฟังบรรยายและการทำรายงานร่วมกับเพื่อน

นักศึกษาส่วนใหญ่ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับการวัดผลทางการเรียนว่า เกณฑ์การเก็บคะแนนแบบ 40 : 60 นั้น ทำให้นักศึกษาได้ผลการเรียนค่อนข้างต่ำ และไม่สามารถประเมินผลได้ตรงตามความเป็นจริง ร้อยละ 63.64 ที่เห็นว่าประเมินได้ตรงตามความเป็นจริง ร้อยละ 36.36 ส่วนคะแนนงานก็น้อยเกินไป ควรปรับให้มีคะแนนเก็บมากกว่านี้ และเมื่อเรียนผ่านไปแล้วก็ไม่มีการติดตามผลการเรียนต่อ ถึง ร้อยละ 72.73 เนื่องจากครูและนักเรียนมีเวลาพบกันน้อยมาก และการเรียนของการศึกษานอกโรงเรียนเป็นการเรียนเป็นรายวิชา ซึ่งถ้าเรียนจบไปก็ถือว่าผ่านไม่มีวิชาที่ต่อเนื่องกันไป เหมือนกับหลักสูตรในระบบโรงเรียน

ทางด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ครูประจำกลุ่มร้อยละ 72.72 เห็นว่าสามารถสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับนักศึกษาได้มาก ส่วนที่เห็นว่าสามารถสร้างความรู้ความเข้าใจได้น้อยร้อยละ 27.28 สมควรที่จะมีการแก้ไขวิธีการสอนเพิ่มเติมด้วย ร้อยละ 54.55 ส่วนวิธีการวัดผลนั้น ครูประจำกลุ่มร้อยละ 81.82 เห็นว่า เป็นการประเมินผลการเรียนได้เหมาะสมดีแล้ว แต่ครูประจำกลุ่มร้อยละ 18.18 เห็นว่าการประเมินผลการเรียนยังไม่เหมาะสม

ปัญหาและข้อเสนอแนะ

ปัญหาทางการพบกลุ่มที่พบส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ไม่หลากหลาย กล่าวคือมีการจัดกิจกรรมตามสภาพของสถานที่ สื่อ เวลาและนักศึกษาที่มาเรียน ซึ่งจะเป็นการบรรยายและรายงาน และความรู้จากการจัดกิจกรรมก็มักจะขึ้นอยู่กับตัวนักศึกษาที่จะมีความสามารถในการรับรู้เนื้อหาวิชาและมีเวลาในการมาเรียนหรือทบทวนบทเรียนมากนักน้อยเพียงใด อีกทั้งงานประจำที่นักศึกษาจะต้องรับผิดชอบนั้น จะเป็นปัญหาในการจัดตารางเวลามาเรียนของนักศึกษา และปัญหาในการกำหนดกฎเกณฑ์การเข้าเรียนที่ไม่สามารถที่จะทำให้เป็นมาตรฐาน

เดียวกันได้ และไม่สามารถนำมาตัดสินได้ว่านักศึกษาคนใดขาดเรียนมากจะไม่มีสิทธิสอบ ทั้งนี้ นักศึกษาส่วนใหญ่มีความจำเป็นที่ไม่สามารถมาเรียนได้ครบทุกครั้งที่มีการนัดหมาย จึงมีผลทำให้ ครูประจำกลุ่มต้องผ่อนปรนการเช็คเวลาเรียนนี้ และตัวนักศึกษาเอง ก็จะเรียนไม่ทัน และปัญหาที่สำคัญที่สุดที่พบ คือการวัดผลที่ไม่สามารถวัดความรู้ที่แท้จริงได้ ซึ่งครูประจำกลุ่มได้ทำการเสนอแนะว่า น่าจะมีการออกข้อสอบเองภายในกลุ่มอำเภอหรือจังหวัดเพื่อให้ได้ข้อสอบที่ตรงตามเนื้อหาและเหมาะสมกับสภาพของนักศึกษาของตนมากกว่าการออกข้อสอบจากกรมการศึกษานอกโรงเรียน

ความคิดเห็นในเรื่องการใช้สื่อ

จากการสำรวจผู้วิจัยพบว่า โดยทั่วไปแล้วศูนย์การเรียนรู้ชุมชนแต่ละศูนย์มีสภาพความพร้อมทางด้านสื่อแตกต่างกันไป กล่าวคือบางศูนย์มีความพร้อมมาก โดยเฉพาะศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่อยู่ใกล้ตัวเมือง ทั้งนี้เพราะในตัวเมืองจะมีแหล่งข้อมูลต่าง ๆ มากกว่าในเขตที่ห่างไกล มีเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ทันสมัย อีกทั้งผู้เรียนส่วนใหญ่มักจะเป็นผู้มีรายได้ดี สามารถจัดหาสื่อต่าง ๆ เพิ่มเติมจากที่มีอยู่เดิม และอีกประการหนึ่งในตัวเมืองทางศูนย์สามารถหาผู้สนับสนุนทางด้านเงินทุนได้ง่าย เช่น นักการเมืองท้องถิ่น พ่อค้า บริษัท หน่วยงานอื่น ๆ เป็นต้น สื่อการเรียนการสอนที่พบ มักจะเป็นสื่อที่ใช้ประกอบกิจกรรมการสอนของครู เช่น แผนที่ รูปภาพ หนังสือประกอบ เป็นต้น นอกจากนั้นผู้วิจัยได้พบว่า ทางกรมการศึกษานอกโรงเรียนได้มีการจัดทำ วิดีทัศน์เพื่อประกอบการศึกษาในรายวิชาต่าง ๆ โดยส่งให้ตามศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอต่าง ๆ ทั่วประเทศ โดยครูประจำกลุ่มจะนำไปเปิดให้นักศึกษาได้ชมในกิจกรรมการพบกลุ่ม และนักศึกษาสามารถขอยืมไปชมที่บ้านได้ และนอกจากนั้นทางกรมการศึกษานอกโรงเรียนได้มีโครงการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาไทยคม ซึ่งเป็นลักษณะรายการโทรทัศน์ที่นักศึกษาสามารถชมเพื่อเป็นการทบทวนหรือใช้ในกิจกรรมการเรียนได้ แต่โครงการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาไทยคมจะสามารถชมได้ในที่ที่มีอุปกรณ์รับสัญญาณได้เท่านั้น ซึ่งจะมีอยู่ตามศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ แต่ยังไม่สามารถชมได้ตามศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ส่งผลให้นักศึกษาที่เรียนตามศูนย์การเรียนรู้ชุมชนไม่มีโอกาสได้ทำการศึกษาจากสื่อนี้

จากการสัมภาษณ์ ครูประจำกลุ่มและนักศึกษาในด้านการใช้สื่อ ได้ให้ความคิดเห็นดังนี้

ตาราง 7 แสดงจำนวน และค่าร้อยละของความคิดเห็นของครูประจำกลุ่มในเรื่องการใช้สื่อ

รายการ	จำนวน (n=11)	ร้อยละ
1. ลักษณะการใช้สื่อ		
1.1 มีการใช้บ่อย	7	63.64
ไม่ค่อยได้ใช้สื่อ	4	36.36
2. คุณภาพของสื่อ		
2.1 มีคุณภาพมาก	5	45.45
มีคุณภาพน้อย	6	54.55
2.2 มีการปรับปรุงสื่ออยู่เสมอ	8	72.73
ไม่ค่อยมีการปรับปรุงสื่อ	3	27.27
2.3 นักศึกษาได้ประโยชน์จากการใช้สื่อมาก	6	54.55
นักศึกษารับประโยชน์จากการใช้สื่อน้อย	5	45.45
3. ความชำนาญของครูผู้ใช้สื่อ		
3.1 ครูประจำกลุ่มมีความชำนาญในการใช้สื่อมาก	9	81.82
ครูประจำกลุ่มมีความชำนาญในการใช้สื่อน้อย	2	18.18

ตาราง 7 แสดงให้เห็นว่า ครูประจำกลุ่มส่วนใหญ่มีการใช้สื่อบ่อยครั้ง ร้อยละ 63.64 และไม่ค่อยได้ใช้ ร้อยละ 36.36 สื่อส่วนใหญ่มีคุณภาพน้อย ถึงร้อยละ 54.55 แต่มีการปรับปรุงกันอยู่เสมอ ถึงร้อยละ 72.73 ส่วนร้อยละ 27.27 เห็นว่าไม่ค่อยมีการปรับปรุง และนักศึกษาได้รับประโยชน์จากสื่อมาก ถึงร้อยละ 54.55 ส่วนที่เห็นว่าได้รับประโยชน์น้อย ร้อยละ 45.45 และครูประจำกลุ่มส่วนใหญ่ก็มีความชำนาญในการใช้สื่อมาก ถึงร้อยละ 81.82 ส่วนที่มีความชำนาญน้อย คิดเป็นร้อยละ 18.18

ตาราง 8 แสดงจำนวน และค่าร้อยละของความคิดเห็นของนักศึกษาทางไกลในเรื่องการใช้สื่อ

รายการ	จำนวน (n =33)	ร้อยละ
1. ลักษณะการใช้สื่อ		
1.1 มีการใช้บ่อย	11	33.33
ไม่ค่อยได้ใช้สื่อ	22	66.67
2. คุณภาพของสื่อ		
2.1 มีคุณภาพมาก	17	51.52
มีคุณภาพน้อย	16	48.48
2.2 มีการปรับปรุงสื่ออยู่เสมอ	19	57.58
ไม่ค่อยมีการปรับปรุงสื่อ	14	42.42
2.3 นักศึกษาได้ประโยชน์จากการใช้สื่อมาก	29	87.88
นักศึกษารับประโยชน์จากการใช้สื่อน้อย	4	12.12
3. ความชำนาญของครูผู้ใช้สื่อ		
3.1 ครูประจำกลุ่มมีความชำนาญในการใช้สื่อมาก	30	90.91
ครูประจำกลุ่มมีความชำนาญในการใช้สื่อน้อย	3	9.10

ตาราง 8 แสดงให้เห็นว่า นักศึกษาให้ความเห็นเกี่ยวกับการใช้สื่อว่า มีเพียงร้อยละ 33.33 เห็นว่ามีการใช้บ่อย ส่วนใหญ่จะไม่ค่อยได้ใช้ ถึง ร้อยละ 66.67 เป็นสื่อที่ใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น แผนที่ รูปภาพ แผนภูมิ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีสื่อเอกสารที่ใช้ประกอบการทำรายงาน จะมีอยู่ที่ศูนย์บริการการศึกษาอำเภอ ซึ่งค่อนข้างขาดแคลน และสื่อที่มีใน ทุก ๆ ศูนย์บริการการศึกษา นอกโรงเรียนอำเภอ คือสื่อวีดิทัศน์ และสื่อโทรทัศน์การศึกษาไทยคม ซึ่งนักศึกษาสามารถเข้าชมได้เมื่อมีโอกาส แต่ต้องเดินทางมาชมที่ศูนย์บริการการศึกษา นอกโรงเรียนอำเภอ หรือถ้าที่บ้านของนักศึกษามีเครื่องเล่นวีดิทัศน์ก็สามารถยืมไปชมที่บ้านได้ แต่ที่ศูนย์การเรียนชุมชนส่วนใหญ่ยังขาดแคลนสื่อต่าง ๆ อยู่มาก

ทางด้านคุณภาพของสื่อ นักศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่า สื่อวีดิทัศน์และโทรทัศน์การศึกษา สามารถให้ความรู้และความเข้าใจได้ดี ถึงร้อยละ 51.52 และร้อยละ 57.58 เห็นว่ามีการปรับปรุงแก้ไขอยู่เสมอ ส่วนที่เห็นว่าไม่ค่อยมีการปรับปรุงสื่อ ร้อยละ 42.42 ซึ่งนักศึกษาส่วนใหญ่ ถึงร้อยละ 90.91 เห็นว่า ครูประจำกลุ่มมีความชำนาญในการใช้สื่อมาก และครูประจำกลุ่มมีความชำนาญน้อย ร้อยละ 12.12 และสื่อนี้จะเป็นประโยชน์มาก ร้อยละ 87.88 สำหรับนักศึกษาที่ไม่ค่อยมีเวลามาเรียนที่ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

ปัญหาและข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยพบว่า ปัญหาที่เกี่ยวกับการใช้สื่อจะเป็นเรื่องของความขาดแคลนสื่อ โดยเฉพาะศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่ห่างไกลตัวเมือง ซึ่งครูประจำกลุ่มได้พยายามหาทางแก้ไขในหลาย ๆ วิธี เช่น จัดทำขึ้นเอง ให้นักศึกษาทำส่ง ขอการสนับสนุนจากหน่วยงานและร้านค้าต่าง ๆ ของงบประมาณจากกรมการศึกษานอกโรงเรียน แต่ในสภาพปัจจุบันสื่อประกอบการสอนก็ยังไม่เพียงพอ ซึ่งจำเป็นต้องหาทางแก้ไขต่อไป

ความคิดเห็นในเรื่องการสอนเสริม

โดยส่วนใหญ่แล้ว การสอนเสริมในวิชาสังคมศึกษา 1 นั้นไม่ค่อยได้มีการปฏิบัติมากนัก ทั้งนี้เพราะลักษณะของเนื้อหาวิชาสังคมศึกษา 1 เมื่อนักศึกษาอ่านบททวนและเอาใจใส่อย่างเพียงพอแล้วก็จะสามารถเข้าใจในเนื้อหาได้ แต่ถ้ายังไม่สามารถเข้าใจได้ ก็สามารถที่จะไปปรึกษากับครูประจำกลุ่มได้เป็นรายบุคคล หรือซักถามในชั้นเรียนเมื่อมีการพบกลุ่มครั้งต่อไป แต่ในบางศูนย์ก็มีการจัดกิจกรรมการสอนเสริมนี้ แต่จะเป็นการสอนเมื่อครูสอนเนื้อหาไม่ทัน หรือนัดซ่อมเสริมเมื่อเวลาเรียนไม่พอ กิจกรรมการสอนเสริมก็จะมีลักษณะที่เหมือนกับการสอนโดยปกติ แต่อาจมีการเชิญวิทยากรมาบรรยาย การชมสื่อวีดิทัศน์ การชมรายการโทรทัศน์การศึกษา ทั้งนี้จะขึ้นอยู่กับความพร้อมของครู นักศึกษา เวลา สื่อ อุปกรณ์ ซึ่งเนื้อหาที่ใช้สอนส่วนใหญ่จะเป็นเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาหลักหรือข้อมูลที่จะต้องใช้สอบปลายภาค เช่น ข่าวเหตุการณ์ปัจจุบัน ข้อมูลที่ทันสมัยต่าง ๆ เป็นต้น

จากการสัมภาษณ์ ครูประจำกลุ่มและนักศึกษาได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับการสอนเสริมดังนี้

ตาราง 9 แสดงจำนวน และค่าร้อยละของความคิดเห็นของครูประจำกลุ่มในเรื่องการสอนเสริม

รายการ	จำนวน (n=11)	ร้อยละ
1. ลักษณะของการสอนเสริม		
1.1 มีการจัดการสอนเสริมในศูนย์	9	81.82
ไม่มีการจัดการสอนเสริม	2	18.18
2. ความร่วมมือของนักศึกษา		
2.1 นักศึกษาต้องการการสอนเสริม	3	27.27
นักศึกษาไม่ต้องการการสอนเสริม	8	72.73
2.2 นักศึกษาให้ความร่วมมือมาก	2	18.18
นักศึกษาให้ความร่วมมือน้อย	9	81.82
2.3 มีการสอนเสริมให้กับนักศึกษาทุกคน	8	72.73
มีการสอนเสริมเฉพาะรายกรณี	3	27.27
3. เนื้อหาวิชาที่ใช้สอนเสริม		
3.1 ครูนำเนื้อหาอื่นมาสอนเพิ่ม	1	9.09
สอนตามเนื้อหาในหลักสูตร	10	90.91
4. ประโยชน์ของการสอนเสริม		
4.1 มีประโยชน์ต่อนักศึกษามาก	7	63.64
มีประโยชน์ต่อนักศึกษาน้อย	4	36.36

ตาราง 9 แสดงให้เห็นว่าโดยส่วนใหญ่แล้วร้อยละ 81.82 การสอนเสริมในวิชาสังคมศึกษา 1 นั้นไม่ได้มีการปฏิบัติมากนัก มีการจัดการสอนเสริมเพียง ร้อยละ 18.18 แต่ในศูนย์ที่สอนส่วนใหญ่ ร้อยละ 72.73 จะสอนให้กับนักศึกษาทุกคน มีเพียงบางศูนย์ เพียงร้อยละ 27.27 ที่เลือกสอนเป็นรายกรณี แต่นักศึกษาส่วนใหญ่เองก็ไม่ได้ต้องการการสอนเสริมนี้ ประมาณ ร้อยละ 72.73 ที่ต้องการเรียนมีเพียง ร้อยละ 27.27 และร้อยละ 81.82 จะให้ความร่วมมือน้อย ที่ให้ความร่วมมือมีเพียง ร้อยละ 18.18 ทั้งที่ครูประจำกลุ่มส่วนใหญ่ ถึงร้อยละ 63.64 เห็นว่าเป็นกิจกรรมที่มีประโยชน์ต่อ

นักศึกษามาก ส่วนที่ไม่เห็นประโยชน์ ร้อยละ 36.36 ทั้งนี้เพราะโดยปกติของวิชาแล้ว เมื่อนักศึกษาอ่านทบทวนและเอาใจใส่อย่างเพียงพอแล้วก็จะสามารถเข้าใจเนื้อหาได้ แต่ถ้ายังไม่สามารถเข้าใจได้ ก็สามารถที่จะไปปรึกษากับครูประจำกลุ่มได้เป็นรายบุคคล หรือซักถามในชั้นเรียนเมื่อมีการพบกลุ่มครั้งต่อไป แต่ในบางศูนย์ก็มีการจัดกิจกรรมการสอนเสริมนี้ แต่จะเป็นการสอนเมื่อครูสอนไม่ทัน หรือนัดซ่อมเสริมเมื่อเวลาเรียนไม่พอ กิจกรรมการสอนเสริมส่วนใหญ่ ถึงร้อยละ 90.91 ก็จะมีลักษณะที่เหมือนกับการสอนโดยปกติ แต่อาจมีการเชิญวิทยากรมาบรรยาย การชมสื่อวีดีทัศน์ การชมรายการโทรทัศน์การศึกษา ทั้งนี้จะขึ้นอยู่กับความพร้อมของครู นักศึกษา เวลา สื่อ อุปกรณ์ ซึ่งเนื้อหาที่ใช้สอนส่วนใหญ่จะเป็นเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาหลักหรือข้อมูลที่จะต้องใช้สอบปลายภาค เช่น ข่าวเหตุการณ์ปัจจุบัน ข้อมูลที่ทันสมัยต่าง ๆ เป็นต้น

ตาราง 10 แสดงจำนวน และค่าร้อยละของความคิดเห็นของนักศึกษาทางไกลในเรื่องการสอนเสริม

รายการ	จำนวน (n=33)	ร้อยละ
1. ลักษณะของการสอนเสริม		
1.1 มีการจัดการสอนเสริมในศูนย์	6	18.18
ไม่มีการจัดการสอนเสริม	27	81.82
2. ความร่วมมือของนักศึกษา		
2.1 นักศึกษาต้องการการสอนเสริม	23	69.70
นักศึกษาไม่ต้องการการสอนเสริม	10	30.30
2.2 นักศึกษาให้ความร่วมมือมาก	5	15.15
นักศึกษาให้ความร่วมมือน้อย	28	84.85
2.3 มีการสอนเสริมให้กับนักศึกษาทุกคน	5	15.15
มีการสอนเสริมเฉพาะรายกรณี	28	84.85
3. เนื้อหาวิชาที่ใช้สอนเสริม		
3.1 ครูนำเนื้อหาอื่นมาสอนเพิ่ม	4	12.12
สอนตามเนื้อหาในหลักสูตร	29	87.88

ตาราง 10 (ต่อ)

รายการ	จำนวน (n =33)	ร้อยละ
4. ประโยชน์ของการสอนเสริม		
4.1 มีประโยชน์ต่อนักศึกษามาก	31	93.94
มีประโยชน์ต่อนักศึกษาน้อย	2	6.06

ตาราง 10 แสดงให้เห็นว่า นักศึกษาให้ความเห็นว่า โดยปกติแล้ว วิชาสังคมศึกษา 1 ไม่ค่อยมีการสอนเสริม ถึงร้อยละ 81.82 ส่วนที่เห็นว่ามีจัดการสอนเสริมเพียง ร้อยละ 18.18 แต่นักศึกษาส่วนใหญ่ ถึงร้อยละ 69.70 ยังคงมีความต้องการให้มีการสอนเสริม และเห็นว่าสามารถให้ประโยชน์ต่อนักศึกษาได้มาก ถึงร้อยละ 93.94 ส่วนที่เห็นว่าให้ประโยชน์น้อย ร้อยละ 6.06 ซึ่งในทางปฏิบัติ นักศึกษาเองร้อยละ 84.85 ให้ความร่วมมือในการเรียนน้อย ที่ให้ความร่วมมือมีเพียงร้อยละ 15.15 และการสอนเสริมที่ปรากฏ ร้อยละ 87.88 จะเป็นการสอนเนื้อหาในบทเรียน ส่วนที่มีการนำเอาเนื้อหาอื่นมาเสริมมีเพียง ร้อยละ 12.12

ปัญหาและข้อเสนอแนะ

ปัญหาของการสอนเสริมนั้นจะเป็นปัญหาที่ต่อเนื่องกับปัญหาอื่น ๆ ที่กล่าวมาแล้ว คือ ปัญหาเรื่องของเอกสารสื่อการสอน กิจกรรมที่ไม่หลากหลาย เวลาที่ไม่ลงตัวกันระหว่างนักศึกษาในชั้น และปัญหาที่สำคัญคือ การที่นักศึกษาไม่เห็นความสำคัญของการสอนเสริม โดยเห็นว่าเป็นกิจกรรมที่เสริมความรู้นอกเหนือจากการเรียนปกติ ไม่จำเป็นต้องมาเรียนเพราะไม่เช็คเวลา ไม่มีผลต่อคะแนน ทำให้กิจกรรมนี้ไม่ประสบความสำเร็จ โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิชาสังคมศึกษา

ความคิดเห็นในเรื่องการทำกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต

กิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นกิจกรรมที่ทางศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ บรรจู่ไว้ในหลักสูตร ทั้งในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยอาจจะมีการจัดกิจกรรมรวมกันทั้ง 2 ระดับ หรือแยกแต่ละระดับก็ได้ ตามโอกาสและกิจกรรมที่ทำ ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้สามารถแบ่งได้เป็น 3 ลักษณะ คือ 1. กิจกรรมในวันสำคัญต่าง ๆ 2. กิจกรรมพัฒนาศูนย์และสถานที่

ในชุมชนเป็นการบำเพ็ญประโยชน์ 3. กิจกรรมเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาด้วยกันและครูประจำกลุ่ม

ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอได้มีการกำหนดเกณฑ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมไว้ดังนี้ คือ ในการเรียนระดับต่าง ๆ ถือเป็น 1 หลักสูตร ซึ่งจะใช้เวลาที่ปีก็ตาม นักศึกษาจะต้องเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างน้อย 48 หน่วย โดยที่กิจกรรมต่าง ๆ จะมีจำนวนหน่วยที่ไม่เท่ากัน ซึ่งกิจกรรมใดที่มีความสำคัญและเป็นงานใหญ่จะมีจำนวนหน่วยมาก นักศึกษาจะสามารถเลือกเข้าร่วมกิจกรรมใดก็ได้ตามความสะดวกและความชอบแต่เมื่อนักศึกษาเรียนผ่านทุกวิชาแล้วแต่ยังเก็บหน่วยของกิจกรรมไม่ครบก็จะไม่จบหลักสูตร

จากการสัมภาษณ์ ครูประจำกลุ่มและนักศึกษาได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับการทำกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตดังนี้

ตาราง 11 แสดงจำนวน และค่าร้อยละของความคิดเห็นของครูประจำกลุ่มในเรื่องการทำกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต

รายการ	จำนวน (n=11)	ร้อยละ
1. ความสนใจและเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษา		
1.1 นักศึกษาให้ความร่วมมือมาก	11	100.00
1.2 เป็นประโยชน์ต่อนักศึกษามาก	11	100.00

ตาราง 11 แสดงให้เห็นว่า กิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นกิจกรรมหลักที่ทางศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอบรรจุไว้ในหลักสูตร ทั้งในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยอาจจะมีการจัดกิจกรรมรวมกันทั้ง 2 ระดับ หรือแยกแต่ละระดับก็ได้ ตามโอกาสและกิจกรรมที่ทำ ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้สามารถแบ่งได้เป็น 3 ลักษณะ คือ 1. กิจกรรมในวันสำคัญต่าง ๆ 2. กิจกรรมพัฒนาศูนย์และสถานที่ในชุมชนเป็นการบำเพ็ญประโยชน์ 3. กิจกรรมเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาด้วยกันและครูประจำกลุ่ม

ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอได้มีการกำหนดเกณฑ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมไว้ได้ ดังนี้ คือ ในการเรียนระดับต่าง ๆ ถือเป็น 1 หลักสูตร ซึ่งจะใช้เวลาปีก็ก็ตาม นักศึกษาจะต้องเข้าร่วม กิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างน้อย 48 หน่วย โดยที่กิจกรรมต่าง ๆ จะมีจำนวนหน่วยที่ไม่เท่ากัน ซึ่งกิจกรรมใดที่มีความสำคัญและเป็นงานใหญ่จะมีจำนวนหน่วยมาก นักศึกษาจะสามารถเลือกเข้าร่วมกิจกรรมใดก็ได้ตามความสะดวกและความชอบแต่เมื่อนักศึกษาเรียนผ่านทุกวิชาแล้วแต่ยังเก็บ หน่วยของกิจกรรมไม่ครบก็จะไม่จบหลักสูตร

จากการที่ศูนย์ได้จัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตนี้มา ครูประจำกลุ่มให้ความเห็นว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ (ร้อยละ 100) ได้ให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรมได้ดีมาก และเห็นว่าเป็น กิจกรรมที่มีประโยชน์ต่อนักศึกษามาก ซึ่งดีกว่ากิจกรรมการเรียนและกิจกรรมการสอนเสริม ทั้งนี้ เพราะกิจกรรมที่จัดขึ้นเป็นกิจกรรมที่ค่อนข้างสนุกสนาน และเป็นการสร้างโอกาสให้นักศึกษาได้ทำ ความรู้จักกันทั้งภายในกลุ่มเดียวกันและต่างกลุ่มเนื่องจากกิจกรรมบางกิจกรรมมีการรวมกลุ่มกันทั้ง อำเภอ เช่น กิจกรรมกีฬาภายใน กิจกรรมการทำบุญในวันสำคัญต่าง ๆ กิจกรรมพัฒนาชุมชน เป็นต้น หรือในบางครั้งอาจมีกิจกรรมการเข้าค่ายอบรม ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อผู้เข้าร่วมโดยตรง และเป็นประสบการณ์ชีวิตสำหรับนักศึกษาบางคนที่ไม่เคยมีโอกาสดำเนินกิจกรรมอย่างนี้เลย จึงเป็นที่ สนใจและชื่นชอบสำหรับนักศึกษาและครูประจำกลุ่ม และในบางกิจกรรมนอกจากตัวนักศึกษาเองที่ ได้รับประโยชน์ ทางศูนย์และครูประจำกลุ่มก็ได้รับประโยชน์ด้วย เช่น กิจกรรมการสร้างห้องเรียน กิจกรรมการพัฒนาศูนย์ กิจกรรมการสร้างสื่อการสอน เป็นต้น

ตาราง 12 แสดงจำนวน และค่าร้อยละของความคิดเห็นของนักศึกษาทางไกลในเรื่องการทำกิจกรรม พัฒนาคุณภาพชีวิต

รายการ	จำนวน (n =33)	ร้อยละ
1. ความสนใจและเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษา		
1.1 นักศึกษาให้ความร่วมมือมาก	30	90.91
นักศึกษาให้ความร่วมมือน้อย	3	9.10
1.2 เป็นประโยชน์ต่อนักศึกษามาก	28	84.85
เป็นประโยชน์ต่อนักศึกษาน้อย	5	15.15
1.3 นักศึกษาต้องการให้มีกิจกรรมนี้	29	87.88
นักศึกษาไม่ต้องการให้มีกิจกรรมนี้	4	12.12

ตาราง 12 แสดงให้เห็นว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ถึงร้อยละ 84.85 เห็นว่า เป็นกิจกรรมที่น่าสนใจ และมีประโยชน์ ถึงแม้ว่าจะไม่มีการบังคับให้มาร่วมกิจกรรมทุกครั้ง แต่ถ้าไม่ติดธุระอื่น นักศึกษาส่วนใหญ่ก็จะมาร่วมกิจกรรมทุกครั้ง ร้อยละ 90.91 แต่มีร้อยละ 9.10 ที่ให้ความร่วมมือ น้อย ทั้งนี้เพราะกิจกรรมที่จัดเป็นกิจกรรมที่สนุกสนาน ทำให้ได้รู้จักเพื่อนใหม่ ๆ ได้ออกกำลังกาย ได้สร้างประโยชน์ให้กับชุมชนและสังคม อีกทั้งเป็นการสร้างประสบการณ์ชีวิตให้กับนักศึกษาอีกด้วย และในอนาคตนักศึกษาอยากให้มีกิจกรรมนี้ต่อไป ถึงร้อยละ 87.88 ส่วนที่ไม่ต้องการกิจกรรมนี้มี เพียง ร้อยละ 12.12

ปัญหาและข้อเสนอแนะ

ปัญหาที่พบส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องของงบประมาณที่ใช้ในการจัดกิจกรรมที่มีอย่างจำกัด ทำให้ไม่สามารถจัดกิจกรรมได้ตามความตั้งใจ ส่งผลให้งานที่ออกมาไม่มีคุณภาพเท่าที่ น่าจะเป็นหรือ ไม่สามารถดึงดูดความสนใจของนักศึกษาให้เข้าร่วมกิจกรรมได้ และอีกปัญหาที่พบคือ การที่มี นักศึกษาบางคนไม่เห็นความสำคัญของกิจกรรม และไม่ให้ความร่วมมือ และในบางครั้งอาจมีการ เอะเปรียบเพื่อน ๆ ในการปฏิบัติกิจกรรม ซึ่งก็เป็นเพียงส่วนน้อยที่พบ

ความคิดเห็นในเรื่องครูประจำกลุ่มและนักศึกษาทางไกล ครูประจำกลุ่ม

ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ มีการจ้างครูประจำกลุ่ม โดยรับบุคคลที่เรียนจบในระดับปริญญาตรี สาขาการสอนทุกสาขา และได้มีการจัดแบ่งครูออกไปตามศูนย์การเรียนชุมชนต่าง ๆ โดยครูแต่ละคนจะต้องทำการสอนทุกวิชาที่เปิดในศูนย์การเรียนชุมชนนั้น ๆ รวมทั้งทำงานด้านอื่น ๆ เช่น งานประชาสัมพันธ์ งานธุรการ งานบรรณารักษ์ เป็นต้น

ตาราง 13 แสดงจำนวน และค่าร้อยละของความคิดเห็นของนักศึกษาทางไกลในเรื่องครูประจำกลุ่ม

รายการ	จำนวน (n =33)	ร้อยละ
1. การสอนของครู		
1.1 วิธีการสอน		
- ครูสอนด้วยวิธีบรรยาย	33	100.0
- ครูสอนด้วยวิธีแบ่งกลุ่มกันคิดว่าด้วยตนเอง	33	100.0
- ครูสอนโดยการใช้อสื่อ	21	63.64
1.2 ครูเอาใจใส่ในการสอนมาก	33	100.00
2. ความชำนาญในการสอน		
2.1 ครูมีความชำนาญในการสอนมาก	27	81.82
ครูมีความชำนาญในการสอนน้อย	6	18.18
2.2 ครูสอนแล้วนักศึกษาเข้าใจมาก	25	75.76
ครูสอนแล้วนักศึกษาเข้าใจน้อย	8	24.24
3. ความรู้ในเนื้อหาวิชา		
3.1 ครูสอนหลายวิชา	33	100.00
3.2 ครูมีความรู้ในเนื้อหาวิชามาก	30	90.90
ครูมีความรู้ในเนื้อหาวิชาน้อย	3	9.10

ตาราง 13 (ต่อ)

รายการ	จำนวน (n =33)	ร้อยละ
4. ปริมาณของครู		
4.1 ครูมีปริมาณน้อยไม่เพียงพอกับนักศึกษา	17	51.52
ครูมีปริมาณเพียงพอกับนักศึกษา	16	48.48

ตาราง 13 แสดงให้เห็นว่า วิธีการสอนของครูประจำกลุ่มจะคล้าย ๆ กัน คือ การสอนแบบบรรยาย และอธิบาย ถึงร้อยละ 100 นอกจากนั้นจะเป็นการมอบหมายงานให้นักศึกษาทำการบ้าน ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการค้นคว้ารายงาน ร้อยละ 100 ส่วนการสอนโดยการใช้สื่อมีเพียงร้อยละ 63.64 ทั้งนี้เพราะมีข้อจำกัดในด้านเวลา คือมีเวลาเรียนน้อยแต่เนื้อหาวิชามากทำให้ครูสอนไม่ทันและนักศึกษามีภาระงานที่ต้องทำจึงไม่ค่อยมีเวลามาเรียนในชั้น และครูประจำกลุ่มเองก็มึ่งงานมากจนไม่มีเวลาเตรียมกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายได้

ครูประจำกลุ่มส่วนใหญ่ ถึงร้อยละ 100ให้ความสนใจและเอาใจใส่ในตัวนักศึกษาดี โดยจะเห็นได้จากการมอบหมายงานอย่างสม่ำเสมอ การติดตามนักศึกษาที่ขาดเรียน การให้คำปรึกษาเมื่อนักศึกษาไม่เข้าใจในเนื้อหาอย่างทั่วถึงและตลอดเวลา นอกจากนั้นในด้านความชำนาญในเนื้อหา นักศึกษาร้อยละ 81.82 เห็นว่าครูมีความชำนาญและมีความรู้ในเนื้อหาวิชามาก ส่วนที่เห็นว่าครูมีความชำนาญน้อย ร้อยละ 18.18 นักศึกษา ร้อยละ 75.76 เห็นว่าครูประจำกลุ่มสามารถที่จะทำการสอนและอธิบายเพื่อสร้างความเข้าใจให้กับนักศึกษาได้ดีกว่าการที่นักศึกษาไปทำการศึกษาเอง การดูวีดิทัศน์ หรือทำรายงานเองที่บ้าน

นักศึกษาส่วนใหญ่ ถึงร้อยละ 100 เห็นว่า ครูประจำกลุ่มที่สอนในแต่ละศูนย์มีความจำเป็นจะต้องทำการสอนในหลาย ๆ วิชา ทั้งนี้เพราะในแต่ละศูนย์การเรียนชุมชนจะมีครูเพียง 1 – 2 คนเท่านั้นที่ประจำอยู่ ซึ่งถ้าในภาคเรียนนั้นศูนย์เปิดสอนวิชาใด ครูประจำกลุ่มจะต้องสอนได้ทั้งหมด จึงส่งผลให้ครูทำการสอนได้ไม่เต็มทีนัก และถ้าครูไม่ได้จบจากการสอนวิชานั้นโดยตรง ก็จะทำให้ครูขาดความชำนาญในการสอนวิชานั้น ๆ ไปรวมทั้งวิชาสังคมศึกษา,1 ด้วยเช่นกัน โดยที่ผู้วิจัยพบว่า ครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษา 1 ส่วนใหญ่ไม่ได้จบทางการสอนสังคมโดยตรง แต่ต้องทำการสอนซึ่งจะอาศัยเนื้อหาที่มีอยู่ในตำราเป็นส่วนใหญ่ มีการเสริมความรู้เพิ่มเติมบ้างเท่านั้น

นักศึกษาส่วนใหญ่ ร้อยละ 51.52 มีความเห็นเกี่ยวกับปริมาณของครูประจำกลุ่มว่า มีน้อยเกินไปในด้านของรายวิชา ส่วนที่เห็นว่ามีปริมาณเพียงพอแล้ว ร้อยละ 48.48 แต่ถ้าพิจารณาจากปริมาณของนักศึกษาแล้ว จะเห็นว่าเพียงพอแล้ว เพราะในศูนย์การเรียนรู้แต่ละแห่งมีจำนวนนักศึกษาไม่มาก ซึ่งครูเพียง 1 – 2 คน เป็นจำนวนที่พอเพียงแล้ว

ปัญหาและข้อเสนอแนะ

ปัญหาของครูประจำกลุ่มที่พบ ส่วนใหญ่คือขาดครูที่มีความชำนาญที่จะทำการสอนได้อย่างเต็มที่ รวมทั้งภาระการสอนของครูแต่ละคนที่ค่อนข้างหนักเกินไปจนไม่สามารถที่จะหาวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนที่หลากหลายมาสอนได้

นักศึกษาทางไกล

นักศึกษาที่มาเรียนสามารถแบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มแรกเป็นนักศึกษาที่อายุ 18 – 20 ปี ที่เพิ่งออกจากการศึกษาในระบบโรงเรียนแต่พลาดโอกาสเนื่องจากสาเหตุหลายประการ กล่าวคือ นักศึกษาเหล่านี้ไม่เรียนในระบบเองแล้วกลับใจในภายหลัง , นักศึกษามีความจำเป็นทางเศรษฐกิจจึงต้องออกมาทำงานและเรียนไปด้วย เป็นต้น กลุ่มที่ 2 เป็นนักศึกษาที่อายุ 20 – 35 ปีที่มีอาชีพการงานที่ค่อนข้างมั่นคง และมีเวลาพอที่จะสามารถมาเรียนเพื่อหาความรู้เพิ่มเติมได้ และนักศึกษากลุ่มสุดท้าย เป็นนักศึกษาที่มีอายุค่อนข้างมากคือ 36 ปีขึ้นไป กลุ่มนี้มักจะเป็นผู้นำชุมชนหรือข้าราชการที่ต้องการเรียนต่อวุฒิทางการศึกษา เพื่อนำไปเลื่อนขั้นหรือรับรองหน้าที่การงานของตน แต่นักศึกษาทั้งสามกลุ่มต่างก็มีจุดมุ่งหมายที่ตั้งใจมาเรียนเหมือนกัน จึงไม่เป็นปัญหาในการจัดการเรียนการสอน แต่กลับเป็นประโยชน์ต่อวิชาสังคม เพราะมีนักศึกษาต่างอายุ ต่างอาชีพทำให้มีประเด็นการพูดคุยมากขึ้น กว้างขึ้น สามารถมองเห็นภาพตัวอย่างที่ชัดเจน

การแบ่งกลุ่มของนักศึกษาจะแบ่งจากที่อยู่ของนักศึกษาเป็นหลัก กล่าวคือบ้านของนักศึกษาอยู่ใกล้กับศูนย์การเรียนรู้ชุมชนใดที่สุดก็ให้นักศึกษาอยู่กลุ่มนั้นหรือถ้าในภาคเรียนนั้น ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนใกล้บ้านไม่เปิดสอนวิชาที่นักศึกษาลงทะเบียนเรียนก็ให้ไปเรียนที่ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนใกล้เคียงที่เปิดสอนแทน ซึ่งการแบ่งกลุ่มแบบนี้ดังกล่าวจะทำให้นักศึกษาสะดวกที่จะเดินทางไปเรียน และสะดวกสำหรับครูประจำกลุ่มที่จะติดตามนักศึกษาเมื่อมีปัญหาอีกด้วย

ตาราง 14 แสดงจำนวน และค่าร้อยละของความคิดเห็นของครูประจำกลุ่มต่อนักศึกษาทางไกล

รายการ	จำนวน (n =11)	ร้อยละ
1. ความเอาใจใส่ในการเรียน		
1.1 ในเวลาเรียนเอาใจใส่ดี	7	63.64
ในเวลาเรียนไม่เอาใจใส่	4	36.36
1.2 นอกเวลาเรียนเอาใจใส่ดี	1	9.09
นอกเวลาเรียนไม่เอาใจใส่	10	90.91
1.3 เอาใจใส่สม่ำเสมอ	8	72.73
เอาใจใส่ไม่สม่ำเสมอ	3	27.27
2. การรับรู้เนื้อหา		
2.1 รับรู้มาก	9	81.82
รับรู้น้อย	2	18.18
3. ผลการเรียน		
3.1 ส่วนใหญ่อยู่ในระดับต่ำถึงปานกลาง	11	100.00
3.2 ครูพอใจผลการเรียนของนักศึกษา	10	90.91
ครูไม่พอใจผลการเรียนของนักศึกษา	1	9.09
4. การให้ความร่วมมือในกิจกรรมการเรียนการสอน		
4.1 ร่วมมือมาก	11	100.00
5. การทำงานตามที่ครูสั่ง		
5.1 ทำเป็นประจำ	9	81.82
ทำเป็นครั้งคราว	2	18.18
5.2 ผลงานส่วนใหญ่ดี	3	27.28
ผลงานส่วนใหญ่ไม่ดี	8	72.72
6. การเข้าชั้นเรียน		
6.1 นักศึกษาส่วนใหญ่ปฏิบัติตามกฎของห้องเรียน	5	45.45
นักศึกษาส่วนใหญ่ไม่ปฏิบัติตามกฎของห้องเรียน	6	54.55

ตาราง 14 (ต่อ)

รายการ	จำนวน (n = 11)	ร้อยละ
7. อายุของนักศึกษา		
7.1 มีความแตกต่างกันมาก	9	81.82
ไม่ค่อยมีความแตกต่างกัน	2	18.18
7.2 มีผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอน	1	9.09
ไม่มีผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอน	10	90.91
8. งานประจำของนักศึกษา		
8.1 ส่วนใหญ่มีงานประจำ	9	81.82
ส่วนใหญ่ไม่มีงานประจำ	2	18.18
8.2 มีผลกระทบต่อการศึกษา	9	81.82
ไม่มีผลกระทบต่อการศึกษา	2	18.18
9. การแบ่งกลุ่มนักศึกษา		
9.1 ไม่มีผลกระทบต่อการศึกษา	11	100.0

ตาราง 14 แสดงให้เห็นว่า ครูประจำกลุ่มส่วนใหญ่มีความเห็นว่า นักศึกษาที่มาเรียนในศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีความสมัครใจที่จะมาเรียนเอง จึงส่งผลให้นักศึกษามีความเอาใจใส่ในการเรียนดีในเวลาเรียน ร้อยละ 63.64 ส่วนที่ไม่เอาใจใส่ในเวลาเรียน ร้อยละ 36.36 และเอาใจใส่อย่างสม่ำเสมอ ร้อยละ 72.73 ไม่สม่ำเสมอ ร้อยละ 27.27 แต่นอกเวลาเรียนไม่เอาใจใส่นัก ร้อยละ 90.91 ส่วนที่เอาใจใส่ ร้อยละ 9.09

ทางด้านการรับรู้และความเข้าใจในเนื้อหา พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่ ร้อยละ 81.82 มีการรับรู้ได้มาก ส่วนที่รับรู้ได้น้อย ร้อยละ 18.18 แต่ทางด้านผลการเรียนของนักศึกษาส่วนใหญ่ ร้อยละ 100 อยู่ในระดับ 1 คือผ่าน และ 2 คือพอใช้ ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับต่ำถึงปานกลาง แต่ครูประจำกลุ่มส่วนใหญ่ ร้อยละ 90.91 พอใจในผลการเรียนนี้ ส่วนที่ไม่พอใจ ร้อยละ 9.09

ครูประจำกลุ่มได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับบทการให้ความร่วมมือของนักศึกษาในกิจกรรมการเรียนการสอนว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ ร้อยละ 100 ให้ความร่วมมือกับกิจกรรมดีมาก ส่งผลให้บรรยากาศใน

การเรียนดีมีแรงกระตุ้นให้ทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง และเมื่อครูมอบหมายงานให้ทำ นักศึกษาจะส่งเป็นประจำ ถึงร้อยละ 81.82 ส่วนน้อยจะทำเป็นครั้งคราว ร้อยละ 18.18 แต่คุณภาพของงานส่วนใหญ่ไม่ค่อยดีนัก ถึงร้อยละ 72.72 ส่วนที่ไม่ดี ร้อยละ 27.28 นั้นไม่ค่อยดีนัก

การเข้าชั้นเรียนของนักศึกษา พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่ ร้อยละ 54.55 จะเข้าชั้นเรียนไม่ครบตามที่กำหนด ส่วนที่เข้าตามกำหนด ร้อยละ 45.45

ทางด้านอายุและงานประจำของนักศึกษา ครูประจำกลุ่มส่วนใหญ่ ร้อยละ 81.82 เห็นว่าอายุของนักศึกษามีความแตกต่างกันมาก แต่ไม่ส่งผลกระทบต่อการเรียนการสอน ร้อยละ 90.91 ส่วนที่เห็นว่าไม่กระทบต่อการเรียนการสอน ร้อยละ 9.09 นักศึกษาส่วนใหญ่มีงานประจำทำ ร้อยละ 81.82 ไม่มีงานประจำทำ ร้อยละ 18.18 และงานที่ทำให้ส่งผลกระทบต่อการเรียน ร้อยละ 81.82 ไม่ส่งผลกระทบต่อการเรียน ร้อยละ 18.18 แต่ทางด้านการแบ่งกลุ่มของนักศึกษาไม่ส่งผลกระทบต่อการเรียน ร้อยละ 100

ปัญหาและข้อเสนอแนะ

ปัญหาของนักศึกษาที่พบส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องงานประจำที่นักศึกษาจะต้องรับภาระมากกว่านักเรียนในระบบโรงเรียน ที่ส่งผลให้นักศึกษาไม่มีเวลาสำหรับการเรียนอย่างเต็มที่ และในบางครั้งที่เวลาของการทำงานเป็นอุปสรรคต่อการกำหนดเวลาเรียนระหว่างครูประจำกลุ่มและนักศึกษา กล่าวคือ นักศึกษาในกลุ่มมีเวลาว่างที่ไม่ตรงกัน ทำให้ไม่สามารถมารถหาเวลาเรียนร่วมกันได้ หรือบางคนไม่สามารถที่จะมาเรียนได้เลยในภาคเรียนนั้น ๆ ทำให้ต้องเสียเวลาเรียน นอกจากนั้นปัญหาเรื่องความประพฤติส่วนตัวของนักศึกษาเองที่บางครั้งไม่ตั้งใจที่จะมาเรียนทำให้เป็นปัญหาสำหรับเพื่อนร่วมชั้นและครูผู้สอน